

Norges Bygdekvinnelag sitt høringsinnspill til Meld. St 6. (2024–2025) – Gründere og oppstartsbedrifter

16.12.2024

Norges Bygdekvinnelag etterlyser et sterkere kjønns- og distriktsperspektiv i stortingsmeldingen, og ber om klare virkemidler som kan styrke kvinnelig gründerskap, særlig i distriktene. Vi mener at gründermeldingen i større grad bør se næringslivspolitik i sammenheng med Stortingets likestillings- og distriktspolitikk, og at meldingen må brukes aktivt som et verktøy for å nå målene innenfor disse politikkområdene.

Norges Bygdekvinnelag er en frivillig, landsdekkende organisasjon som arbeider for at alle skal ha like muligheter uavhengig av hvor de bor. Vi er en pådriver for levende bygder og en forkjemper for kvinners økonomiske og sosiale rettigheter.

Våre oppsummerte hovedpunkter

1. Fokuset på vekstbedrifter framfor levebrødsgründere gjør at både distriktene og kvinner blir tapere, og at tendensen til sentralisering og kjønnsubalanse i det norske næringslivet forsterkes.
2. Det ensidige fokuset på innovasjon og vekst underkommunerer det viktige bidraget små, lokale bedrifter rundt omkring i landet gir, ikke bare til sine lokalsamfunn og lokale økonomier, men til det norske samfunnet.
3. 38 prosent av alle som ønsker å starte bedrift er kvinner, men bare 21 prosent av de som faktisk starter opp er kvinner. Dette viser at dagens politikk ikke har nok virkemidler for å senke barrierene for kvinnelige gründere.
4. Kvinnelige gründere og kvinner som vurderer å etablere bedrift har ofte en annen kompetanse, en annen selvtillit, en annen vilje til å ta økonomisk risiko og andre preferanser for hva slags type bedrifter de vil etablere enn menn. Dette må hensyntas og adresseres gjennom praktisk politikk og målrettede tiltak.
5. Kvinner med minoritetsbakgrunn representerer et potensiale for innovasjon og utvikling av nye næringer i Norge. Det må derfor legges til rette for at deres medbrakte kompetanse og ressurser kan bli tatt i bruk.
6. En satsing for å få flere kvinnelige gründere i distriktene vil bidra til en høyere kvinneandel i norsk næringsliv, økt bosetning og bolyst i distriktene, og positive ringvirkninger for lokal og nasjonal økonomi.

Forslag til konkrete tiltak

1. 50 prosent av offentlige etablerertilskudd går til kvinnelige gründere.
2. Anbudsregler og offentlige innkjøp endres slik at terskelen blir lavere for at små, lokale bedrifter (som i større grad eies av kvinner) kan delta og tilby varer og tjenester til det offentlige.
3. Det opprettes et eget nasjonalt gründerprogram spesifikt rettet mot kvinner bosatt i sentralitetsklasse 4, 5 og 6 med mål om å øke andelen kvinnelige gründere. Programmet skal administreres av fylkeskommunene og bestå av både fysiske samlinger, digitale nettverk med oppfølging over tid og eget mentorprogram.
4. Fylkeskommunen har et spesielt ansvar for at andelen kvinnelige gründere med innvandrerbakgrunn øker. Det er behov for veiledning og forståelse om hvilke lover og regler som gjelder for det norske næringslivet og hvordan markedet fungerer.
5. Innovasjon Norge får i sitt oppdrag i oppgave å prioritere en økt andel av både lån og tilskudd til kvinnelige gründere i distriktene. Målet er å skape sysselsetting og bygge en solid og bærekraftig økonomi uten å nødvendigvis være en «vekstbedrift».
6. Næringsdepartementet gjennomfører en nasjonal kartlegging for å avdekke hva som er de viktigste barrierene for kvinner som har lyst til å etablere bedrift, men som ikke gjør det, og hvilke konkrete virkemidler de har behov for. Kartleggingen skal blant annet differensiere på geografi, alder på kvinnene og landbakgrunn.

Forslag til gjennomgående endringer

1. At meldingen i større grad vektlegger og tydeliggjør behovet for levebrødsgründere og lokale bedrifter, samt understreker verdien av deres bidrag til sysselsetting, bosetning, aktivitet og økonomisk bærekraft i distriktene.
2. At det geografiske perspektivet tydeliggjøres og problematiseres slik at meldingens tiltak treffer bedrifter i distriktene og ikke bare vekstbedrifter som naturlig nok har en tendens til å konsentreres i byer og tettsteder.
3. At meldingen strømlinjeformer kjønnsperspektivet og det geografiske perspektivet i alle de politiske tiltakene framfor å skille dette ut som separate temaer løsrevet fra resten av meldingen.

Utfyllende informasjon

Regjeringen legger fram Stortingsmelding 6 (gründermeldingen) for å sette gründere og oppstartsbedrifter høyere på dagsordenen. Norges Bygdekvinnelag mener at regjeringens ambisjon om at Norge skal være et av verdens beste land å starte og drive virksomhet i – og at flere gründere skal kunne lykkes – er god og prisverdig. Likevel mener vi meldingen har noen vesentlige mangler vi ønsker å peke på.

Meldingen vektlegger innovasjon og vekstbedrifter framfor såkalte levebrødsgründere.

Selv om både innovasjon og vekstbedrifter med internasjonale ambisjoner er flott, mener vi dette ensidige fokuset underkommunerer det viktige bidraget de små, lokale bedriftene rundt omkring i landet gir, ikke bare til sine lokalsamfunn og lokale økonomier, men til det samfunnet som helhet.

Det fører også til at kvinner og distriktene kommer uforholdsmessig dårlig ut.

Det er velkjent at gründerskap historisk sett har vært svært mannsdominert, og at vi på dette området har en lang vei å gå i retning likestilling. Bare rundt 20 prosent av aksjeselskap startes av kvinner, mens kvinneandelen innenfor etablering av enkeltpersonforetak nå sakte nærmer seg 40 prosent. Kvinneandelen er altså større innenfor de små, lokale bedriftene, mens såkalte vekstbedrifter som regel er AS-er. Gjennom å fokusere på vekstbedrifter blir altså kvinner automatisk de største taperne.

Når vi også vet at små bedrifter i større grad er orientert rundt sitt lokalsamfunn og sine lokale markeder mens vekstbedrifter konsentrerer seg i byer og tettsteder, vet vi at vi gjennom å fokusere på vekstbedrifter automatisk nedprioriterer næringslivsutvikling i distriktene. Dette burde være et tankekors for en regjering som er opptatt av levende distrikter og gode tilbud for alle, og bør gi grunn til å revurdere vektingen av prioriteringene i meldingen.

Det er svært ulike preferanser blant kvinner og menn når det gjelder deltakelse i næringslivet. Kvinnelige gründere velger ofte å etablere bedrifter innenfor arbeidsintensive og kvinneorienterte næringer, slik som personlige tjenester, helse og sosial, undervisning og kultur, mens kvinneandelen er lavest for kapitalintensive næringer som finans og forsikring, eiendom, IKT og transport. Kvinner er også mindre villig til å ta økonomisk risiko.

Dersom målet er å få flere kvinnelige gründere, skal vi da satse på virkemidler som får kvinner til å bli mer lik menn, eller utvikle tiltak som målrettet møter kvinner der de er og hensyntar dagens situasjon? Vi mener det siste er mest hensiktsmessig. Selvsagt er det viktig å også fremme kvinnedeltakelsen i styrer og vekstbedrifter, men vi mener det snakkes for lite om virkemidler som faktisk når ut til kvinner og

senker oppstartsbarrierene for kvinnelige gründere innenfor de områdene de interesserer seg for.

Samtidig står vi overfor store utfordringer når det gjelder avfolking av distriktene. Mange har pekt på at unge kvinner flytter til byene for å ta utdanning og ikke flytter hjem igjen senere – i stor grad fordi de mangler arbeid på hjemlassen.

Det bør være en høy prioritet for den norske stat å satse på kvinnelig gründerskap i distriktene slik at flere kvinner kan skape sin egen arbeidsplass og bidra til bolyst, aktivitet og sysselsetting i rurale strøk.

Det fins tusenvis av små, lokale bedrifter rundt omkring i landet som har en bærekraftig og solid drift og som hver dag tilfører verdi til sine lokalsamfunn. Nasjonen Norge baserer seg på disse bedriftene som skaper bolyst, kontinuitet og positive ringvirkninger for den lokale og nasjonale økonomien uten at de noensinne blir børsnoterte eller begynner å eksportere til utlandet. Den samlede verdien av landets frisørsalonger, helsetilbydere, lokalmatentreprenører, bønder, kultur- og undervisningsbedrifter, små overnattingsplasser, bakerier, butikker med mer kan ikke undervurderes. Det er disse som holder Norge i gang. Og svært mange av dem eies og drives av kvinner. Vi savner at dette perspektivet får plass i gründermeldingen.

Likestilling og aktive distrikter er viktige overordnede mål for norsk politikk. Da må det legges et sterkere fokus på kvinnelig gründerskap i distriktene, med konkrete tiltak som vi vet at fungerer.

Anne Irene Myhr, leder (sign.)

Cesilie Aurbakken, generalsekretær